

VANHUSPALVELUJEN KRITTEERIT

Vanhuspalvelujen keskeinen periaate on väestön tarpeita vastaavien peruspalvelujen tuottaminen. Lähtökohtana on asiakkaan kotona asuminen. Palvelut järjestetään yhteistyössä asiakkaan ja omaisten kanssa kotona tai kodinomaisessa ympäristössä (tehostettu palveluasuminen) elämän loppuun asti. Keskeisiä periaatteita kaikessa toiminnassa on ennaltaehkäisevä toiminta, kuntoutumista tukeva hoitotyö, yhteistyö sekä palvelurakenteen painopisteen siirtäminen kevyempien palvelujen suuntaan asiakasohjausta lisäämällä. Vanhuspalvelut tukevat kuntalaisten hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä, turvallisuutta, itsenäistä suoriutumista ja osallisuutta sekä ehkäisevät lisäpalveluntarpeen syntymistä.

SENIORINEUVOLA

Seniorineuvola on tarkoitettu yli 65-vuotiaille kuntalaisille, jotka eivät ole vielä minkään muun säännöllisen palvelun piirissä. Tarkoituksena on tukea kotona asuvien toimintakykyä, terveyttä ja hyvinvointia.

Vastaanotolla voidaan kartoittaa yleistä terveydentilaa ja tehdä siihen liittyviä tutkimuksia, esimerkiksi verenpaineen mittaus, verensokerin mittaus ja lääkkeenjaon ohjausta sekä avustaa eri etuuksien esim. hoito- ja omaishoidontuen hakemusten laatimisessa. Seniorineuvolaan voi varata ajan myös muistitesteihin ja 70-vuotiaiden ja sitä vanhempien laajennettuihin ajokorttitarkastuksiin ennen lääkärin vastaanottoa.

Seniorineuvolan sairaanhoitaja tekee hyvinvointia edistäviä kotikäyntejä (HEHKO-kotikäynnit) pääasiassa 80-vuotta täyttävälle.

Terveystarkastukseen saavat kutsun aina kuluvana vuonna 65-, 70- ja 75 –vuotta täyttävät kuntalaiset, jotka eivät ole vielä säännöllisen palvelun piirissä. terveystarkastusten painopisteenä on kokonaisvaltaisen toimintakyvyn tukemiseen pyrkivä neuvonta ja ohjaus. Muut yli 65-vuotiaiden ikäryhmiin kuuluvat voivat halutessaan varata ajan terveystarkastukseen.

IKÄIHMISTEN KUNTOUTTAVA PÄIVÄTOIMINTA

Kuntouttava päivätoiminta on tarkoitettu ensisijaisesti kotona asuville ikääntyneille, joiden fyysinen, psyykinen, kognitiivinen tai sosiaalinen toimintakyky on alentunut tai vaarassa alentua. Päivätoiminnalla voidaan tukea myös omaishoitajan jaksamista.

Ikäihmisten kuntouttavan päivätoiminnan tavoitteena on tukea ikääntyneen voimavaroja sekä edistää terveyttä, hyvinvointia ja sosiaalista kanssakäymistä.

Tavoitteena on asiakkaiden mielialan kohentuminen, vertaistuen saaminen ja kotihoitoisuuden parantaminen. Päivätoiminnan tavoitteena on tukea ikääntyneen voimavaroja sekä edistää terveyttä ja hyvinvointia sekä sosiaalista kanssakäymistä. Päivätoimintaan sisältyy aamukahvi, lounas ja iltapäiväkahvi.

Päivätoimintaan haetaan kirjallisella hakemuksella. Asiakas saa kirjallisen päätöksen sekä kielteisestä että myönnetystä palvelusta.

Päivätoimintaan voi osallistua, kun kykenee

- liikkumaan itsenäisesti
- käymään WC:ssä omatoimisesti
- osallistumaan ryhmätoimintaan

Päivätoimintaan ei voi osallistua

- jos on levoton tai aggressiivinen
- tarvitsee apua liikkuaan
- tarvitsee apua WC –käynneillä
- Ikäihmisten päivätoiminta ei ole tarkoitettu päihdeongelmallisille tai psyykkisiä sairauksia sairastaville henkilöille

Ikäihmisten kuntouttava päivätoiminta voi päättyä

- asiakkaan niin halutessa.
- asiakkaan siirtyessä asumaan asumispalveluihin tai ympärivuorokautiseen hoitoon.
- jos asiakas on poissa yli kuukauden esim. sairaalajaksolla tai matkalla, eikä jatkosta ole erikseen sovittu.
- jos päivätoiminnan henkilökunta arvioi, ettei kuntouttava päivätoiminta ole asiakkaalle enää oikea palvelumuoto. Tässä tilanteessa päivätoiminnan henkilökunta antaa palveluohjausta ja neuvontaa.

KOTIHOITO, TILAPÄINEN KOTIHOITO JA TUKIPALVELUT

Kotihoito

Kotihoidolla tarkoitetaan palvelukokonaisuutta, johon kuuluvat kotipalvelu ja kotisairaanhoido. Kotihoidon tarkoituksena on neuvonnan, ohjauksen, hoidon toteutuksen sekä kuntouttavan hoitotyön avulla turvata omassa kodissaan asuvien asiakkaiden tarvitsemat hoito-, hoiva- ja huolenpitopalvelut parhaalla mahdollisella tavalla Limingan kunnan kotihoidon voimavarojen puitteissa.

Uusille asiakkaille tehdään palvelutarpeenarvio, jonka pohjalta palvelut aloitetaan. Arvioinnin tekeminen on aloitettava viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä siitä, kun asiakas, asiakkaan omainen tai läheinen tai hänen laillinen edustajansa on ottanut yhteyttä. Palveluntarvetta arvioidaan keskimäärin kahden viikon ajan, jonka jälkeen asiakkaalle laaditaan hoitosuunnitelma.

Kotihoito tukee ja vahvistaa asiakasta auttamalla niissä toimissa, joihin hän ei itse pysty tai joihin hän ei saa apua esimerkiksi omaisiltaan tai läheisiltään. Asiakas, mahdollisesti asiakkaan omaiset ja kotihoidon henkilökunta yhdessä laativat hoitosuunnitelman, joka sisältää riittävät, oikea-aikaiset ja mahdollisimman pitkälle asiakkaan tarpeita vastaavat palvelut. Keskustelemalla asiakkaan ja/tai hänen omaistensa kanssa sovitaan niistä toimenpiteistä, joista asiakas ja hänen läheisensä huolehtivat ja toimenpiteet, joista kotihoito vastaa. Hoitosuunnitelmaa tarkistetaan aina tarvittaessa tai vähintään kaksi kertaa vuodessa.

Suunnitelman tarkistuksessa päätetään, että jatkuuko kotihoito ennallaan vai onko tarvetta lisätä, vähentää tai päättää palvelu kokonaan.

Kotihoidossa lähtökohtana on kuntalaisten tasavertainen ja oikeudenmukainen kohtelu. Perustehtävänä on tarjota hoitoa, hoivaa ja apua itsenäiseen selviytymiseen kotona. Yksilölliset kotihoidon palvelut sekä tarvittavat tukipalvelut suunnitellaan asiakkaiden mielipidettä ja toiveita kuullen. Kaikessa kotihoidon toiminnoissa tuetaan asiakkaan toimintakykyä kuntouttavalla hoitotyöllä sekä tuetaan asiakkaiden oman elämän hallintaa ja osallisuutta.

Ensisijaisena periaatteena on, että vanhuksilla on mahdollisuus asua kotona niin pitkään kuin se heidän fyysisen, psyykkisen tai sosiaalisen toimintakykynsä puolesta on mahdollista.

Ennen säännöllisen kotihoidon palvelujen aloittamista tarvittaessa järjestetään arviointi- ja kuntoutusjakso, jonka aikana arvioidaan moniammatillisena yhteistyönä asiakkaan toimintakykyä ja kuntoutumismahdollisuuksia. Toimintakyvyn palauttaminen tai parantaminen fyysisen, psyykkisen ja/tai sosiaalisen kuntoutuksen keinoin on ensisijaista. Kuntoutuksen tavoitteena on toimintakyvyn paraneminen ja palvelutarpeen vähentäminen, asiakkaan itsenäinen pärjääminen tai kokonaan palvelutarpeen päättyminen.

Tilapäinen kotihoito

Tilapäinen kotihoito voidaan myöntää enintään neljäksi viikoksi

- henkilölle, jonka toimintakyky on tilapäisesti heikentynyt tai hoidon tarve on tilapäinen ja hoidon toteuttaminen vaatii sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöstön osaamista, eikä asiakas pysty itse hakeutumaan avoterveydenhuollon palveluihin käyttämällä julkista liikennettä tai taksipalveluja
- henkilölle, joka kotiutuu sairaalasta ja tarvitsee tukea toipilasvaiheessa
- sairaalahoidossa tai lyhytaikaisella hoitajaksolla olevalle asiakkaalle kotikokeiluna

Tilapäistä kotihoitoa ei myönnetä, mikäli henkilöllä on tarve vain

- verikokeiden ottamiseen (mm. INR- kokeet)
- lääkeinjektioiden ja rokotusten antamiseen
- lyhytaikaisiin haavahoitoihin

- yksittäisiin sairaanhoidollisiin toimenpiteisiin (ompeleen poistot, korvahuuhtelut)
- kodinhoidollisiin asioihin

Näitä apuja tarvitsevat henkilöt ohjataan käyttämään avoterveydenhuollon palveluja tai yksityisten palveluntuottajien tarjoamia palveluita.

Tukipalvelut

Yleisempiä kotihoidon tukipalveluita ovat turvapalvelut, siivous-, kauppa- ja asiointiapu.

Kunnan järjestämä kotipalvelu ei voi tarjota siivouspalveluita. Asiakas voi itse ostaa nämä palvelut täydentääkseen kunnan tarjoamia palveluita.

Kotihoitoon ja tukipalvelujen piiriin voidaan ottaa eri-ikäisiä asiakkaita;

- joilla fyysinen, psyykinen, kognitiivinen tai sosiaalinen toimintakyky on selkeästi alentunut. Arvioinnin apuna käytetään RAI Screener –mittaria, joka tehdään kahden viikon arviointijakson aikana.
- Asiakas tarvitsee apua päivittäisissä perustoiminnoissa, joita on esimerkiksi ruokailut, peseytyminen, wc-käynnit, pukeutuminen ja muu perushoito sekä lääkehoidon toteutus.
- jotka tarvitsevat sairauksiensa tai alentuneen toimintakykynsä vuoksi sairaanhoitoa eivätkä kykene käyttämään kodin ulkopuolisia terveyspalveluita.
- jotka ovat omaistensa hoidossa. Omaiset tarvitsevat tekemänsä hoitotyön ja oman jaksamisensa tueksi kotihoitoa.
- jotka tarvitsevat kotihoitoa ja toimintakykyä tukevaa palvelua kotiin. Tavoitteena on tukea kotona selviytymistä mahdollisimman pitkään ja välttää siirtyminen ympärivuorokautiseen asumispalveluunKotihoidon kriteerit

RAI -toimintakykymittari

- MAPLe 2 + (kaksi tai enemmän), pitkäaikainen toimintakyvyn vaje
- MAPLe 1 vain poikkeustapauksissa, kuten asiakkaan turvallisuudenvaarantavat harhaisuus tai harhaluuloisuus, vaativa sairaanhoidollinen asiakas, jonka hoitaminen kotona on tarkoituksenmukaisempaa kuin terveyskeskuksessa, erityisen pitkät välimatkat ja kyvyttömyys käyttää julkisia liikennevälineitä, niiden puuttuminen tai vähävaraisuus

Tarvittaessa voidaan lisäksi käyttää seuraavia ohjearvoja

- ADL vähintään 2 (Päivittäiset toiminnot ADL, 1-6)
- ADL vähintään 14 (Välinetoiminnot IADL, 0-21)
- CPS vähintään 3 (Aivojen vajaatoiminnan mittari CPS, 0-6)
- CAPS ongelma-alueita fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen toimintakyvynalueilla vähintään 10/30

Kotihoidosta edelleen ohjaamisen kriteerit:

Kun MAPLe 4 ja lisäksi voidaan käyttää seuraavia ohjeita

1. Käyntien määrän tarve vuorokaudessa on 4 tai enemmän
2. Avuntarve on jatkuvaa, ei tilapäistä. Avuntarvetta esiintyy myös öisin.
3. Asunnonmuutostyöt eivät korjaa tilannetta
4. Henkilöllä ei ole hoivassa avustavaa omaa sellaista tukihenkilöä, joka tarvittaessa voisi lisätä omaa työpanostaan.

Kotihoitoon ei voida ottaa asiakkaita, jotka eivät halua palveluita tai joiden jatkuva aggressiivinen käytös uhkaa työntekijöidenturvallisuutta tai jotka eivät sitoudu yhteistyöhön vaikka ymmärtävät sen merkityksen hoitonsa ja hyvinvointinsa kannalta.

Kotihoidon tehtäviin ei sisälly

- Suursiivous, ikkunoiden pesu, verhojen vaihtaminen, mattojen tuuletus, omaisten ja muiden käyttämättömien huoneiden ja tilojen siivous (kuten kellari ja vintti)
- Pyykkien silitys ja mankelointi
- Saunan ja pesutilojen pesu
- Kukkamultien vaihto
- Lemmikkieläinten hoito ja ulkoiluttaminen
- Pakastimien sulatus
- Juhlien järjestäminen
- Asiakkaan kuljettaminen omassa autossa
- Piha- ja puutarhatyöt
- Polttopuiden kantaminen

- Lumityöt

Kotihoidon palveluja voidaan harkita lopetettavaksi, jos

- asiakas ei halua tai toistuvasti ei ota vastaan palvelua.
- asiakkaan aggressiivista käyttäytymistä ei saada hallintaan tai jos hän ei suostu yhteistyöhön vaikka ymmärtäisi yhteistyön merkityksen oman hoitonsa kannalta.
- kotihoidon työntekijöiden koskemattomuutta ei voida turvata. Tarvittaessa käynneille mukaan otetaan turvahenkilö.

Tukipalvelut

Arvonlisäveroton kotipalvelu: Limingassa toimii kunnan hyväksymiä yksityisiä kotipalveluyrittäjiä, jotka tarjoavat arvonlisäverottomia sosiaalihuoltolain mukaisia kotipalveluja. Asiakas on oikeutettu verovapaisiin sosiaalipalveluihin, jos hän ei todetusti selviä arjestaan ilman apua. Syynä voi olla esim. ikääntyminen, sairaus, sairaudesta toipuminen tai vamma.

Asiakas ottaa itse suoraan yhteyttä kotipalveluyritykseen, jolta hän haluaa ostaa palveluja. Yrityksen kanssa solmittavan kirjallisen palvelusopimuksen yhteydessä laaditaan palvelusuunnitelma, josta käy selvästi esille palvelutarve eli miksi tarvitaan apua arjen pyörittämiseen. Palvelusopimuksesta on käytävä ilmi, mitä palveluja tarvitaan ja kuinka usein. Kun nämä edellytykset täyttyvät, yritys voi laskuttaa asiakkaalta suorittamansa palvelut ilman arvonlisäveroa. Lisäksi asiakas voi vielä hyödyntää kotitalousvähennystä.

Kotipalveluyrittäjistä on saatavissa yrittäjälueetelo ikääntyneiden palveluiden www-sivuilta sekä kotihoidon palveluohjaajilta.

Tukipalveluihin pääsyn kriteerit:

Asiointiapu (esim. kauppa ja apteekki)

- asiakas ei pysty itse huolehtimaan kauppa- ja apteekkiasioinnista ja on lisäksi kotihoidon asiakas
- tilapäinen asiointiapu voidaan myöntää määräajaksi esimerkiksi toimenpiteen jälkeen

Ateriapalvelu

- asiakas, joka ei pysty itse valmistamaan aterioita
- asiakas, joka tarvitsee ohjausta ja valvontaa ruokailussa ja ravitsemustilan seurannassa

Turvapalvelu, turvapuhelin

- asiakas, joilla on kaatumisriski
- turvattomuus
- Turvapuhelin-palveluun kuuluvat turvapuhelin ja auttamispalvelu hälytystilanteissa ympäri vuorokauden. Turva-palveluun voidaan sisällyttää lisälaitteita, kuten ovivahti, gps-paikannin ja palohälytin. Turvapalvelu ei edellytä kotihoidon asiakkuutta.

Kylvetyspalvelu

- pesutilat asiakkaan kotona ovat puutteelliset tai kotona peseytymisen järjestäminen on epätarkoituksenmukaista ja hankalaa

Saattajapalvelu (esim. lääkärikäynnit)

- saattajapalvelua saa kotihoidon asiakas, jos omainen tai muu läheinen henkilö ei pysty saattamaan asiakasta

TEHOSTETTU PALVELUASUMINEN

Ympäri vuorokautiseen asumiseen siirtymisen lähtökohtana on, että kaikki kotona asumista tukevat palvelut on arvioitu ja käytetty. Siinä vaiheessa, kun kotona selviäminen ei ole enää mahdollista palveluiden turvin, järjestetään palvelutarpeen edellyttämä hoitopaikka tehostetun palveluasumisen yksiköstä. Paikkaa tulee aina virallisesti hakea. Paikan saamista voi joutua jonottamaan.

Palvelutarpeen selvittäminen

Tehostettuun palveluasumiseen haetaan SAS-työryhmän kautta. Hakemuksen voi laittaa vireille asiakas, tämän omainen tai viranomaisen. Hakemuslomake löytyy kunnan internet-sivuilta. Tehostetun palveluasumisen päätöksistä vastaa SAS-työryhmä. Työryhmän lyhenne SAS tulee sanoista selvittää, arvioida ja sijoittaa, millä viitataan moniammatillisen työryhmän tekemään asiakkaan asumisen ja palveluiden kokonaistilanteen arviointiin.

Tehostetun palveluasumisen hakemusta käsiteltäessä SAS-työryhmä selvittää asiakkaan kokonaistilanteen. Tämä tarkoittaa asiakkaan fyysisen, psyykkisen ja kognitiivisen toimintakyvyn, sosiaalisen tilanteen sekä aikaisempien palveluiden käytön kartoittamista. Vanhuspalveluissa on sovittuna yhteiset arviointimenetelmät asiakkaan hoidon ja palvelun tarpeen arviointiin. Asiakkaan kokonaisvaltaisen toimintakyvyn arviointi tapahtuu yhteistyössä asiakkaan, kotihoidon, palveluohjaajan ja omaisten kanssa.

Tehostetun palveluasumisen hakemukset käsitellään kerran kuukaudessa kokoontuvassa SAS-työryhmässä. Työryhmä myöntää tehostetun palveluasumisen paikat sosiaalihuoltolain mukaisena sosiaalipalveluna (§ 21). Jokainen työryhmän käsittelemä hakemus arvioidaan kunnanhallituksen hyväksymien yhtenäisten kriteereiden mukaisesti. Kriteereiden lisäksi työryhmä huomioi mahdollisuuksien mukaan asiakkaan mielipiteet ja toiveet häntä sijoitettaessa. Mikäli asiakas ei kykene itse tuomaan mielipidettään julki, tulee se selvittää esimerkiksi yhteistyössä asiakkaan laillisen edustajan, omaisen tai muun läheisen kanssa.

Tehostettua palveluasumista järjestetään kunnan omassa yksikössä, Joutsenkodissa sekä palvelusetelillä yksityisten palveluntuottajien yksiköissä.

Palvelutarpeen arviointi on jatkuva prosessi. Yleensä asiakas on kotihoidon palveluiden piirissä ennen joutumistaan tehostettuun palveluasumiseen. Tarkoituksenmukaisen hoitomuodon ja paikan valinnassa selvitetään aina asiakkaan kokonaistilanne. Asiakkaan fyysinen, psyykkinen ja kognitiivinen toimintakyky, terveydentila, sosiaalinen tilanne sekä palvelujen aikaisempi käyttö kartoitetaan. Apuvälineenä tässä toimii tiedonkeruun ja havainnoinnin välineistö, RAI-järjestelmä sekä tarvittaessa muistitesti MMSE.

Tehostetun palveluasumisen kriteerit

Tehostettuun palveluasumiseen siirtyminen on viimesijaisin palvelumuoto. Kun kaikki kotiin annettavat palvelut ja tukitoimet on myönnetty ja kotona asuminen ei enää näistä huolimatta onnistu, selvitetään mahdollisuus siirtyä tehostettuun palveluasumiseen.

Kun kotona asuvan asiakkaan RAI- järjestelmän MAPLe-arvo on 4, tarkoittaa se, että palveluntarve on suuri. RAI- järjestelmä huomioi asiakkaan kotiympäristön, lääkityksen, kaatumiset, haavat, päätöksenteon kyvyn, muitisairauden, käytösoireet ja ympärivuorokautisen asumisen tarpeen.

Lisäksi kotihoidon asiakkaalla

- Käyntien määrän tarve vuorokaudessa on 5 tai enemmän
- Asiakas tarvitsee toisen henkilön apua lähes kaikissa päivittäisissä toimissa useita kertoja päivässä. Avuntarve on myös yöaikaan.
- Asunnonmuutostyöt eivät korjaa tilannetta
- Henkilöllä ei ole hoivassa avustavaa omaa sellaista tukihenkilöä, joka tarvittaessa voisi lisätä omaa työpanostaan.
- Muistisairautta sairastavalla asiakkaalla on jatkuva henkilökunnan läsnäolon tarve. Asiakkaalla on diagnosoitu keskivaikea tai vaikea dementia ja sairauteen liittyvän karkailutaipumuksen vuoksi hän tarvitsee valvottua asumispalvelua

Pariskunnan sijoittaminen tehostetun palveluasumisen yksikköön edellyttää, että molemmat täyttävät tehostetun palveluasumisen kriteerit.